

3. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
4. Баранов О.А. Система принципів інформаційного права. *Правова інформатика*. 2006. № 2(10). С. 5–15.
5. Про телекомунікації : Закон України від 18 листопада 2003 р. № 1280-IV / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15>.
6. Про телебачення і радіомовлення : Закон України від 21 грудня 1993 р. № 3759-ХІІ / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>.

ШАХОВ С. В.,
народний депутат України

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-3-2-9>

ОБУМОВЛЕНІСТЬ ЕФЕКТИВНОСТІ НОРМ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ЯКІСТЮ ПРАВОЗАСТОСОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті досліджено обумовленість ефективності норм адміністративного права якістю правозастосовної діяльності. Визначено, що якість є інтегральною характеристикою ефективності норм адміністративного права чи будь-якого іншого феномену як сукупності необхідної кількості взаємопов'язаних між собою системними та іншими суттєвими зв'язками елементів. Якість правозастосовної діяльності виявляє себе тоді, коли відбувається інституціоналізація правового задуму у реальному житті на підставі вихідних концептів правової культури – принципів справедливості, рівності, свободи та інших.

Специфіка ефективності адміністративно-правового застосування зумовлена професійністю інтерпретації чинних норм, кваліфікацією релевантних їм фактичних обставин справи і поєднанням цих двох елементів у правозастосовному акті на підставі винайдення балансу між приватним і публічним інтересами, а також іншими засадничими ідеями права.

Наголошено, що якість правозастосування залежить від якості норм адміністративного права, стану кореляції таких норм із менталітетом суспільства, його правовою культурою, правосвідомістю громадян та іншими суміжними їм речами.

Ключові слова: адміністративне право, адміністрування, відповідальність, ефективність, норма права, порядність, правозастосування, професійність, якість.

В статье исследована обусловленность эффективности норм административного права качеством правоприменительной деятельности. Определено, что качество представляет собой интегральную характеристику эффективности норм административного права или любого другого феномена как совокупности необходимого количества взаимосвязанных между собой системными и другими существенными связями элементов. Качество правоприменительной деятельности проявляется тогда, когда происходит институционализация пра-

вового замысла в реальній житті на основі вихідних концептів правової культури – принципів справедливості, рівності, свободи і інших.

Специфіка ефективності адміністративно-правового застосування обумовлена професіоналізмом інтерпретації діючих норм, кваліфікацією релевантних їм фактичних обставин справи і поєднанням цих двох елементів в правоприменительному акті на основі знаходження балансу між приватним і публічним інтересами, а також іншими основопологаючими ідеями права.

Зазначено, що якість правоприменення залежить від якості норм адміністративного права, стану кореляції таких норм з менталітетом суспільства, його правовою культурою, правосвідомістю громадян і іншими суміжними факторами.

Ключеві слова: адміністративне право, адміністрування, відповідальність, ефективність, норма права, порядочність, правоприменення, професіоналізм, якість.

The article reveals the conditionality of the norms of administrative law efficiency by the quality of law enforcement activity. It is determined that quality represents an integral characteristic of the effectiveness of the norms of administrative law or any other phenomenon as a set of necessary number of interconnected systems and other essential links of elements. The quality of law enforcement activity reveals itself when the institutionalization of the legal plan in real life takes place on the basis of the initial concepts of legal culture – the principles of justice, equality, freedom, and others. It is important to talk about this feature only if the current legislation does not contain any conflicts and other shortcomings that are caused by the actors of law-making and can only be overcome by them. The specificity of the effectiveness of the administrative-legal application is due to the professionalism of the interpretation of the current norms, the qualification of the actual facts of the case relevant to them, and the combination of these two elements in the law enforcement act on the basis of the inventions of a balance between private and public interests, as well as other fundamental ideas of law. It is emphasized that the consensus of public authorities and citizens indirectly by their common human and other national values, approximately the same levels of general and professional development, awareness and psychological readiness to use existing knowledge in real life. Also, the quality of enforcement depends on the quality of the norms of administrative law, the correlation of such norms with the mentality of society, its legal culture, citizens' legal awareness and other related things.

Key words: administrative law, administration, responsibility, efficiency, norm of law, decency, law enforcement, professionalism, quality.

Постановка проблеми. Правозастосовча діяльність є елементом правової культури людини – якісного стану правового життя, який характеризується досягнутими рівнями розвитку правової системи, правосвідомості, юридичної науки, системи законодавства, правозастосовчої практики, законності і правопорядку, правової освіти, а також ступенем гарантованості основних прав і свобод людини [1, с. 550]. Якісні характеристики правозастосовчої діяльності виявляють зв'язок як з елементами внутрішньої структури, так і з зовнішнім середовищем.

Імпліцитний (від лат. *implicito* – сплітаю) зміст якісного правозастосування, як правило, не артикульований. Він однаково сприймається, розуміється і відтворюється людьми, які застосовують норми адміністративного права на підставі спільних цінностей, культивованих в однорідних культурологічних середовищах, зокрема суддів та посадових осіб орга-

нів публічної адміністрації. Якість правозастосування, здійснюючи безпосередній вплив на ефективність дії норм адміністративного права, вимагає пильної уваги з боку вчених. Актуальність наукових розробок тим більш зростає, чим більш мінливим стає світ права, чим більш високих стандартів соціальної взаємодії воно сягає, зокрема в межах кожної окремо взятої національної правової системи, їхніх інтегральних зв'язків у рамках регіональних та глобальних міжнаціональних структур.

Мета статті – розкрити обумовленість ефективності норм адміністративного права якістю правозастосовчої діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема ефективності права була у полі зору вчених завжди. Об'єктивно наукова діяльність правників спрямована на прорухування доцільності, дієвості, результативності та ефективності обґрунтованих ними інновацій у праві та відповідних їм пропозицій змін до законодавства. Відповідні дослідження зазначених якостей права наведено у працях В.Б. Авер'янова, С.С. Алексеева, В.Д. Бабкіна, Ю.П. Битяка, С.Д. Гусарева, О.М. Джужі, П.В. Діхтієвського, Р.А. Калюжного, Д.А. Керімова, М.І. Козюбри, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, О.В. Кузьменко, Д.В. Лученка, О.І. Миколенка, Р.С. Мельника, Ю.М. Оборотова, П.М. Рабіновича, С.С. Сливки, О.Д. Тихомирова. Окремі аспекти ефективності норм адміністративного права, якості правозастосовної діяльності та взаємозв'язків між цими явищами розкриті І.В. Болокан (критерії та показники ефективності реалізації адміністративно-правових норм); В.А. Бондаренко (умови ефективності застосування адміністративно-правових норм; правова конструкція адміністративних норм та їх застосування органами виконавчої влади); М.О. Борисенко (ознаки та принципи правозастосовної діяльності); О.О. Губановим (вимоги до правозастосовної діяльності як критерій її якості); Т.С. Мартяновою (загальнотеоретична характеристика правозастосовної діяльності); А.М. Перепелюк (принципи та вимоги права як основоположні засади правозастосовчої діяльності); С.М. Балабана, Н.О. Рибалки (концептуальні засади визначення ефективності адміністративно-правового регулювання).

Основний зміст роботи. Когнітивні моделі взаємовідносин між посадовими особами органів публічної влади і між приватними громадянами, поєднані стандартом відповідальності за належне виконання своїх службових обов'язків, де вчинені дії призводять до очікуваного результату – у випадку ефекту дії норми адміністративного права, що визначається як різниця між результатами і затратами, виявляючи створену зусиллями відповідних фахівців вигоду; а також як здатність цієї вигоди задовольняти реальні життєві потреби людей і суспільства [3, с. 7]. Діяти ефективно для правозастосовувача означає використовувати найкоротший спосіб і найдешевші засоби для досягнення бажаних цілей [4, с. 12]. Моделі і стандарти якісного правозастосування різноманітні за глибиною та іншими якісними характеристиками, оскільки природа людини, її прояв у конкретних життєвих обставинах не стандартизовані. Якість і злагодженість – запорука роботи державних інституцій із забезпечення реалізації конституційних прав і свобод людини і громадянина [5, с. 12]. Відповідно якість правозастосування відчуває на собі вплив цієї загальної закономірності і залежить у підсумку як від об'єктивних чинників, так і від рівня професійної підготовки, моральних якостей та рівня культури публічних службовців.

Правозастосування означає зміщення акценту правореалізації від пересічних громадян до громадян, які наділені публічно-владними повноваженнями із переважного застосування, а не створення та ухвалення норм права. Вони придатні для застосування, тільки якщо мають своє матеріальне обґрунтування, будучи висновком з об'єктивних законів розвитку суспільства у вигляді загальнообов'язкових правил для практичної дії органів влади і населення [6, с. 61].

Поняття «правозастосування» вміщує у собі не тільки діяльність органів влади, але й громадян, враховуючи таким чином значення принципу суверенітету народу у правозастосовчій практиці; формально правильне застосування права означає, що воно спрямоване на його найбільш доцільну реалізацію по суті, вимагає ґрунтового аналізу фактів і обставин, дотримання принципу верховенства права та законності, виключає формалізм (необґрун-

товане застосування права), що породжує бюрократизм. Без правильного, стійкого, ясного і широко відомого населенню законодавства у державі не можливо створити надійну законність та обґрунтованість (по суті єдину вимогу) – правовий режим застосування, виконання і дотримання правових норм та захист громадян, за якого неухильно припиняється будь-яке свавілля [6, с. 174–175, 177–178, 184].

Нечіткість, необґрунтована гнучкість юридичних понять, їх кон'юнктура і суб'єктивована еластичність негативно позначаються на якості правозастовчих практик, руйнують соціальну цінність права як соціального явища. Практика судів та органів публічної адміністрації, зокрема встановлення не просто факту, а його юридичної значущості, юридична кваліфікація тощо потребують таких дефініцій, які дозволяють найточніше застосовувати норми адміністративного права [7, с. 65] і забезпечувати, щоб будь-який юридичний акт був правовим – відповідав уявленням про справедливість, рівність і свободу, які панують у суспільній свідомості [8, с. 34].

Сформульована теза у назві цього підрозділу, крім загальних закономірностей правозастосування, що виявляють свої зв'язки у межах адміністративних та інших однорідних типів правових відносин, верифікується особливостями самого адміністративного права, форм його вираження і врегульованих ним відносин. Виходячи із того, що законодавство з усіх питань адміністративно-правового регулювання (адміністрування, організаційного впливу тощо) завжди архаїчне і відстає від соціальних практик, для яких воно створене. писане право не може передбачити всього, оскільки тільки юридична практика здатна наповнити це право конкретним змістом, розкрити і доповнити його, зробити реальним [1, с. 144]. Іdealістичні уявлення про те, що існують механізми забезпечення повної (більше 90%) кореляції між законодавством у сфері адміністративно-правових відносин, не підтверджуються фактами з історії адміністративного права жодної держави, залишаючись швидше основою для декларацій, по суті здорових, проте де-факто ілюзорних амбіцій публічного адміністрування, хоча й можливим змістовним наповненням сфер застосування високих інформаційних технологій, штучного інтелекту та інших футуристичних соціальних артефактів. Реальністю є те, що фактично робиться судами та іншими державними службовцями у сфері правозастосування.

Відносно самого себе процес застосування права влучно характеризують як такий, що не може бути механічним додатком норми права до конкретного випадку, а його результат (правозастосовче рішення) не можна представляти у вигляді дедуктивного висновку [7, с. 157]. Компетентності публічного службовця уможливають застосування ним заданих правом рамок абстрактних правил до конкретних діянь людей, усуваючи ефект дії концепції правового утилітаризму – вчинення правопорушення, якщо вигода від його результатів вища, ніж шкода від покарання за нього [8]. Накладене таким чином лекало права перевіряє наявні моделі поведінки на предмет їхньої відповідності ідеальній моделі, відображеній як у формально-визначеному законодавстві, так і у формально-невизначеному, проте чинному прогресивному соціальному середовищі права. За чіткими адміністративно-правовими процедурами (або процесом) визнається юридично прийнятним той або інший варіант поведінки, який абсолютно або здебільшого серед наявних відповідає згаданому лекалу, і корегується поведінка тих суб'єктів, які відхиляється від норми адміністративного права.

Право та інші подібні соціальні матерії являють собою ніщо інше, як поєднання високої кваліфікації з великими обсягами контекстно залежної інформації. Діяльність із правозастосування повністю не «рутинізується» у вигляді закріплених норм, чітко визначених формальних інструкцій, стандартів і операційних процедур. Об'єктивно обумовлена дискреція, імпровізація застосування чинного, проте перманентно недосконалого, законодавства на правових засадах із боку публічних службовців необхідні передумови якості правозастосування сьогодення, яке трансформується з розвитком економіки від індустріальної до постіндустріальної і все більшої її залежності від інформації [9, с. 122], підвищуючи вимоги до рівня кваліфікації працівників органів публічної влади, ступеня дозволеної державою свободи дій громадян. Інакше отримуємо тільки право, яке міститься на папері (писане право),

що лише ймовірно стає правом у дії і провокує виникнення колізій (*collisio* від *collido* – стикаюся) у правозастосуванні, наприклад, між різними правозастосовчими актами, між нормативно-правовими актами і правозастосовчими актами, характеризує ситуації, за яких відбуваються зіткнення протилежних поглядів, прагнень, бажань, зацікавлень; відображає життєві конфлікти, гострі суперечності і боротьбу, що виявляються між кимось у конкретних діях, подіях. Це протиріччя між двома або декількома юридичними нормами (тих, що їх виражають законами й іншими нормативними актами) у процесі правозастосовчої діяльності. При колізії наявною є невідповідність між правовими приписами не лише за їх змістом, а й за формою виразу. Зустрічаючись із колізією юридичних норм, стикаємося з одним із видів протиріччя у праві [10, с. 64].

Часові параметри також складають основу обґрунтування достовірності твердження про те, що аналітична діяльність правозастосовного суб'єкта не породжує колізію, оскільки вона існує до моменту її виявлення повноважним суб'єктом. Встановлення під час правозастосовчої практики норм, які передбачають різний характер поведінки суб'єкта права в конкретній ситуації, тільки ідентифікує цю колізію як таку, що детермінується в межах існуючої природи адміністративно-правових відносин; робить її очевидною і вимагає застосування комплексу заходів щодо її вирішення. Варто зауважити, що колізія як явище виникає тоді, коли між нормами права, зокрема адміністративного, що регламентують одну юридичну ситуацію, виникає певного роду неузгодженість, яка виражається у прямому протиріччі нормативних приписів; коли дві чи більше норм права встановлюють різні за своїм характером варіанти вирішення однакової ситуації [11, с. 115–117]. Наприклад, у редакції Податкового кодексу України статті 143–161 відсутні (будучи виключеними після редагування кодексу 28 грудня 2014 р.). Жодних посилань на дату і підставу видалення цих статей у тексті ПКУ немає, що із позиції юридичної техніки правозастосовчих актів формально ускладнює розуміння податково-правових норм та підвищує ризик винесення помилкового правозастосовчого рішення. Правозастосовча техніка функціонально спрямована на забезпечення найефективнішої, з погляду практичної доцільності, методики і технології адміністративно-правозастосовчої діяльності, однак через специфіку сучасних механізмів формування техніко-юридичних засобів, прийомів, методів і правил здебільшого виявляється нездатною реалізовувати своє призначення [12, с. 19–20].

Визначальною рисою правозастосовчої діяльності стає саме для суб'єктів публічної адміністрації та судів. Це означає необхідність розглядати «якісне правозастосування» у контексті предметного поля порушеної проблеми не як феномен культури суспільства взагалі, а як прояв субкультури зазначених суб'єктів на тлі фундаментальної культури. Першим елементом сутності культури правозастосування є її неприбутковість. Такий акцент виправданий як із позиції домінування матеріального над духовним, особливо на первинних рівнях шкали потреб людини, так і враховуючи корупційні проблеми України у публічно-правовій сфері.

Достатність фінансування витрат на утримання апарату органів публічної влади – фактична передумова їхньої порядності. Порядність тотожна доброчесності за багатьма характеристиками, починаючи від категорії «доброта», як їхнього спільного етичного джерела, та завершуючи їхньою роллю у контексті теми дослідження. Чесність відносно людей під час реалізації повноважень кожною посадовою особою органів публічної влади – чи не найголовніша експектація з боку населення. Це також первинна передумова цільового витрачання накопичуваних громадою коштів, які являють собою основний ресурс для практичної реалізації будь-якого управлінського рішення. Наприклад, питанням матеріальної і фінансової основи місцевого самоврядування приділено окремий розділ (с. 60–70 Закону України від 21 травня 1997 р. «Про місцеве самоврядування»). Крім фінансової порядності, якою переважно вичерпують зміст поняття «доброчесність», службовці органів публічної влади виявляють свою порядність через схильність до порядку, забезпечення прав людини у своїй роботі, втілення у своїй поведінці низки етичних категорій: «чемності», «поваги до оточуючих», «тактовності», «толерантності», «емпатії».

Важливим елементом якісного правозастосування у сучасному геополітичному контексті розвитку України стає достатній рівень обізнаності у складових та обсягах прав людини в інтерпретаціях ЄСПЛ, що містяться у його рішеннях. Такі знання виявляють ступінь цивілізаційної обізнаності про високі європейські гуманітарні стандарти, які формально та ідеологічно намагається впровадити вітчизняна публічна влада. Фактичне щоденне наповнення конкретним змістом формально ухвалених норм та ідеологічних гасел без належних знань якості правозастосуванню не додає. Система правозастосування, реалізуючись у межах структур публічного адміністрування, поглинає притаманний їй динамізм управління, який проявляється в тому, що кожна його ланка, будучи суб'єктом управління щодо нижчих (підлеглих) ланок, у свою чергу, є об'єктом управління з боку вищих ланок. Кожний орган виконавчої влади має певні взаємозв'язки [13, с. 24]. Ієрархічність побудови органів публічної адміністрації теоретично покликана забезпечити потрібну компетентність і якість правозастосування за рахунок того, що посадова особа більш високого порядку здійснює контроль за посадовими особами нижчих ланок. Він реалізує публічну владу на більш відповідальній ділянці роботи, яка передбачає вищі, ніж у посадових осіб нижчих ланок, рівні компетентності і стандарт когнітивності свідомості. Водночас судді у будь-якій інстанції теоретично мають однаковий рівень професійної компетентності.

Відносно усіх категорій правозастосовників важливе значення для якості їхньої публічно-правової діяльності має інститут кар'єрного зростання, що полягає в успішній самореалізації у практиці, ґрунтується переважно на принципах стажу, якісних та кількісних показників роботи, вислуги років, в отриманні підтвердження слухності рішень, ухвалених для виконання власних посадових обов'язків, правильності дій власного розвитку у вигляді заохочень матеріального або організаційного характеру. Як процесуальний концепт він характеризує позитивні трансформації цих рівнів (стандартів) у ієрархічно збудованій системі суб'єктів публічної влади як такі, що компетентності кожного службовця вищого рівня вміщують у собі компетентності службовців усіх нижчих рівнів однакового профілю. При цьому ефективність правозастосування адміністративного права втрачається через переключення описаної характеристики концепту кар'єрного зростання на практиці, наприклад, якщо посадова особа міністерства менш компетентна, ніж підпорядкований їй працівник регіонального управління; якщо посадова особа отримала свою посаду в органі публічної влади не внаслідок своїх компетентностей (здібностей, таланту), а через непотизм, фаворитизм, кумівство чи інші відхилення та розлад управлінської культури.

Діяльність відповідно до своїх прагнень, почуттів, переконань – основа якості роботи. Тільки за такої умови уповноважена на правозастосування особа матиме такі важливі для ефективності дії адміністративного права орієнтири як служіння громадянам, суспільству, самовідданість, підпорядкування особистих інтересів і потреб інтересам встановлення справедливості, нетерпимість до порушення прав людини, самореалізація і творчий підхід до виконання своїх професійних обов'язків у межах права.

Наявність знань, поглядів і переконань в їхній істинності тільки гносеологічні елементи світогляду, що залишаються потенційною енергією суддів та інших суб'єктів правозастосування, яка перетворюється на енергію дії права тільки за умови докладання вольових зусиль. Наприклад, добре, коли суддя / посадова особа органу публічної адміністрації знає практику ЄСПЛ із питань інтерпретації обсягу конкретного права людини та елементів його захисту, проте незастосування цих практик знецінює такі знання, вони стають пустою енергією. Також подібна пасивність судді чи органів публічної адміністрації складає суть невиконання своїх обов'язків із застосування Закону України від 23 лютого 2006 р. «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», де передбачено обов'язки держави виконувати рішення ЄСПЛ у справах проти України; усувати причини порушення Україною Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і протоколів до неї; впровадження в українське судочинство та адміністративну практику європейські стандарти прав людини.

Воля розуміється як максимальна самореалізація на основі продуктивності, працездатності у сфері сродної діяльності, відповідальності за її результати. Прагнення до волі втілює у собі рівність, значимість, цінність кожної особистості, що передбачає самоповагу й шанобливе ставлення до будь-якої людини. Свобода для посадової особи не повинна ототожнюватися зі свавіллям і неефективністю, адже вона починається там, де особистість перемагає у собі негідні, низькі мотиви, потяги, бажання. Сила свободи і волі у публічно-правовій сфері трактується як сила духу, що формується внаслідок професійного гартування, самодисципліни, самопримушування до розвитку [14, с. 24–25]. Не тільки знаю, проте й дію. При цьому дію відповідно, а не всупереч, наявних знань, у тому числі з питань відносин влади і підпорядкування механізму влади, співвідношення влади і особистості, основних закономірностей і призначення влади, походження влади, її об'єктивні закони і межі влади.

Дієвість і якість роботи на публічній посаді не вичерпуються одним бажанням і волею до застосування права. Реалізація вольових інтенцій публічного службовця вимагає політичних знань у широкому сенсі – про мотиви підлеглих і людей, на які спрямовані рішення органів публічної влади; закономірності соціальної комунікації; складові механізму досягнення цілей зусиллями трудового колективу; збереження легітимності і довіри від населення тощо. Тільки за умови використання усіх цих кратологічних знань у публічного службовця будуть наявні такі соціальні складові, які змусять людей добровільно віддавати йому право здійснювати над ними контроль аж до покарань, довіряти і цінувати публічного службовця і / або визнавати його абсолютний авторитет, беззаперечно підкоряючись його рішенням. Інакше останній не забезпечує своєю правозастосовною роботою (в межах своєї ділянки відповідальності) соціально злагоджений поступ уперед, може дискредитувати публічну владу як таку і виключає своїми діями мобілізацію конструктивної та елімінацію деструктивної енергії громадян. Вольовий елемент виражається у здатності суб'єктів правозастосування нав'язати волю, яка виражена у чинному праві, об'єктам за допомогою примусу й переконання, підпорядкувати їх інтересам права. Без відповідних кратологічних компетентностей виражені у законодавстві норми права застосувати у демократичному суспільстві на практиці не можливо, якщо не використовувати їх відносно людей, якими керуєш, неприховане насильство, у тому числі у вигляді порушення кримінальних справ та використання інших кримінально-процесуальних засобів впливу [15].

Висновки. Якість є інтегральною характеристикою ефективності норм адміністративного права чи будь-якого іншого феномену як сукупності необхідної кількості взаємопов'язаних між собою системними та іншими суттєвими зв'язками елементів. Якість правозастосовчої діяльності виявляє себе тоді, коли відбувається інституціоналізація правового задуму у реальному житті на підставі вихідних концептів правової культури – принципів справедливості, рівності, свободи та інших. Про цю рису правозастосування актуально говорити тільки за умови, коли чинне законодавство не містить у собі колізій та інших недоліків, які обумовлені суб'єктами правотворчості і можуть бути подолані тільки ними. Специфіка ефективності саме адміністративно-правового застосування зумовлена професійністю інтерпретації чинних норм, кваліфікацією релевантних їм фактичних обставин справи і поєднанням цих двох елементів у правозастосовчому акті на підставі винайдення балансу між приватним і публічним інтересами, а також іншими засадничими ідеями права.

Консенсус публічної влади і громадян опосередковано їхніми спільними людськими та іншими національними цінностями, приблизно однаковими рівнями загального і професійного, поінформованістю і психологічною готовністю застосовувати наявні знання у реальному житті. Флуктаційні коливання такого порозуміння зростають пропорційно темпу / інтенсивності історичної мінливості як об'єктів, так і суб'єктів адміністративно-правового впливу, додаючи досліджуваному феномену тривалості, сумнівів відповідальному застосуванню цих норм і ще більше вимог до професійності судді чи іншого правозастосувача. При цьому, першою умовою якості роботи, у тому числі ефективності дії норми адміністративного права за посередництва посадової особи органу публічної влади, стає перебування кожного на своєму місці, обумовлене його компетентностями та моральними якостями.

Також якість правозастосування залежить від якості норм адміністративного права, стану кореляції таких норм із менталітетом суспільства, його правовою культурою, правосвідомістю громадян та іншими суміжними їм речами. За С.С. Алексєєвим [16, с. 205] та іншими правниками варто звернути увагу на керівну роль правосвідомості як виду пануючої правової ідеології, що тісно пов'язана з чинним позитивним писаним правом, виявляє його сутність та специфіку змісту, надаючи як правотворчості, так і правозастосуванню, усій правовій системі цілеспрямований, соціально орієнтований характер.

Список використаних джерел:

1. Цвік М.В., Петришин О.В., Авраменко Л.В. та інші. *Загальна теорія держави і права*. Харків : Право, 2011. 584 с.
2. Сороко В.М. Результативність та ефективність державного управління і місцевого самоврядування : навч. посіб. Київ : НАДУ, 2012. 260 с.
3. Саймон Г.А. Адміністративна поведінка: дослідження процесів прийняття рішень в організаціях, що виконують адміністративні функції: пер. з англ. Київ : АртЕк, 2001. 392 с.
4. Хамула П.І. Правоохоронні органи в системі органів державної влади: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Харків, 2015. 235 с.
5. Недбайло П.Е. Применение советских правовых норм. Москва : Юридическая литература, 1960. 512 с.
6. Ткаля О. Правова дефініція: поняття, значення та роль у законодавчій практиці. *Людина і закон: публічно-правовий вимір*: Зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. «VII Прибузькі юридичні читання», м. Миколаїв, 25–26 листопада 2011 р. Миколаїв : Іліон, 2011. С. 28–30.
7. Овчинникова А.П. Феноменологія правової культури: філософсько-правове дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.12. Одеса, 2016. 200 с.
8. Бондаренко В. Умови ефективності застосування адміністративно-правових норм. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Юридичні науки. 2016. № 855. С. 32–37.
9. Фукуяма Ф. Сильное государство: управление и мировой порядок в XXI веке. Москва : АСТ, 2006. 220 с.
10. Сенякин И. Н. Специальные нормы советского права. Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1987. 97 с.
11. Обушенко Н.М. Правозастосування та його місце в трудовому праві : монографія. Дніпропетровськ : ДДУВС. 2016. 160 с.
12. Дутко А.О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Львів, 2010. 229 с.
13. Ортинський В.Л., Кісіль З.Р., Ковалів М.В. Управління в органах виконавчої влади України. навч. пос. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 296 с.
14. Анучина Л.В., Вовк Д.О., Грошевий Ю.М. та інші. Еволюція етосу юриста в Україні (історичний та соціально-психологічний нарис. За ред. В.О. Лозового та В.О. Румянцева. Харків : Право, 2011. 264 с.
15. Халипов В.Ф. Кратология – наука о власти: концепция. Москва : Экономика, 2002. 368 с.
16. Алексеев С.С. Теория права. Москва : Издательство БЕК, 1995. 320 с.

